

**ЧРЕЗ
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
51-ОТО НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ
ГОСПОЖА РАЯ НАЗАРЯН**

13¹⁰ f

**ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА КОМИСИЯТА ПО
ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
ГОСПОДИН АНДРЕЙ ЧОРБАНОВ**

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл. 79, ал. 1 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание внасям следното аргументирано предложение за изменение и допълнение на Законопроект за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование (51-502-01-37/21.7.2025 г.), с вносител Министерски съвет, приет на първо гласуване на 8 октомври 2025 г.:

§ 1. Чл. 124, ал. 1 на Закона за предучилищното и училищното образование се изменя така:

„Учениците от I до III клас включително, които не са усвоили компетентностите, заложиени в учебната програма за съответния клас, както и учениците от IV до XI клас включително, които имат годишна оценка "слаб (2)" по учебен предмет, полагат изпити за промяна на оценката и повтарят класа, ако са се обучавали в дневна, индивидуална, самостоятелна, дистанционна или комбинирана форма и възрастта им е съответната за този клас или я надхвърля, но с не повече от три години.

§ 2. Чл. 142 на Закона за предучилищното и училищното образование се изменя така:

„(1) Учениците постъпват в държавните и в общинските училища на местата, определени с държавния и с допълнителния държавен план-прием.

(2) Държавният план-прием определя броя на местата, на които се приемат учениците във:

1. начални, основни и средни училища, в които учениците постъпват в първия от класовете на началния и/или на прогимназиалния етап.

2. профилираните гимназии и в професионалните гимназии, в паралелките за профилирана подготовка в средните училища и в професионалните гимназии или в паралелките за професионална подготовка в обединените училища, в средните училища и в профилираните гимназии - в VIII клас;

3. спортните училища - в V, в VI, в VII или в VIII клас;

4. училищата по изкуствата - в I, в V и в VIII клас;

5. училищата по културата - в I, в V и в VIII клас;

5. V клас - в гимназиите по чл. 38, ал. 3.

(3) Допълнителният държавен план-прием определя броя на местата, на които учениците, завършили първия гимназиален етап на средно образование от обединените училища, се приемат в профилираните гимназии и в професионалните

гимназии, в паралелките за профилирана подготовка или за професионална подготовка в средните училища, както и в паралелките за профилирана подготовка в професионалните гимназии и в паралелките за професионална подготовка в профилираните гимназии."

§ 3. Чл. 143, ал. 1 на Закона за предучилищното и училищното образование се изменя така:

"Държавният план-прием в началните, основните и средните училища, в които учениците постъпват в първия от класовете на началния и/или на прогимназиалния етап се определя преди началото на учебната година от началника на регионалното управление на образованието при условията и по реда на държавния образователен стандарт за организацията на дейностите в училищното образование и при спазване на държавния образователен стандарт за физическата среда и информационното и библиотечното осигуряване на детските градини, училищата и центровете за подкрепа за личностно развитие, въз основа на район, определен от общините с наредба за прием, в която водещ критерий е близостта на училището до постоянния/настоящия адрес на детето, и определят прилежащи райони на училищата за обхват на учениците."

§ 4. Чл. 143, ал. 2, т. 1 на Закона за предучилищното и училищното образование се изменя така:

"началника на регионалното управление на образованието - за училищата по чл. 142, ал. 1 и ал. 3, т. 1 и 5;"

§ 5. Чл. 160, ал. 2 на Закона за предучилищното и училищното образование се изменя така:

"Министърът на образованието и науката със заповед одобрява по един проект на учебник и на учебен комплект по учебен предмет за всеки от класовете, за които въз основа на оценяването е установено, че отговарят на държавния образователен стандарт за познавателните книжки, учебниците и учебните помагала, разработени са въз основа на утвърдените програми по чл. 76, ал. 7, чл. 78, ал. 1 и чл. 83, ал. 7 и са приложими в практиката."

§ 6. Чл. 200, ал. 3 на Закона за предучилищното и училищното образование се изменя така:

"Мерките по чл. 199, ал. 2 и 3, както и санкциите "предупреждение за преместване в друго училище" и "преместване в друго училище" не се налагат на учениците в първи клас."

§ 7. Създава се чл. 217а:

"Чл. 217а. (1) Лице, заемащо длъжността „учител“, „директор“ на институция от системата на предучилищното и училищното образование,, „заместник-директор“, който изпълняват норма преподавателска работа, ръководител на направление "Информационни и комуникационни технологии", „възпитател“, „психолог“, „педагогически съветник“, „логопед“, „рехабилитатор на слуха и говора“,

„корепетитор“, „хореограф“ и „треньор“ по вид спорт, което бъде избрано за народен представител, министър, кмет или бъде назначено за областен управител, или бъде избрано или назначено за едноличен орган на власт, негов заместник или член на колегиален орган на власт, има право след прекратяване на пълномощията му да заеме предишната си длъжност. За времето на отсъствието му на същата длъжност може да бъде назначено друго лице като заместник.

(2) Правата по ал. 1 имат и членовете на политическите кабинети, съветниците и експертите към тях.”

§ 8. Чл. 289, ал. 1 на Закона за предучилищното и училищното образование се изменя така:

„Държавните и общинските училища прилагат бюджетна система, която дава право на директора на училището:“

§ 9. Създава се ал. 3 на чл. 293:

„Държавните и общинските училища не могат да реализират собствени приходи от организиране на обучителни курсове срещу заплащане.“

§ 10. Създава се ал. 5 на чл. 315:

„Не се разглеждат предложения за закриване на начални, основни, обединени и средни училища, ако са единствени в населеното място и не са преминали тригодишен период за подобряване на дейността им, чрез специална програма на министерството на образованието и наука, определена с държавния образователен стандарт за финансирането на институциите.“

§ 11. В чл. 347 се правят следните изменения:

1. В ал. 1 числото „50“ се заменя със „100“, а числото „150“ се заменя с „300“.

2. В ал. 2 числото „50“ се заменя със „100“, а числото „150“ се заменя с „300“.

3. Алинея 3 се изменя така:

„(3) Родители, които не осигуряват присъствието на децата си в определения по чл. 16, ал. 5 вид езикова подкрепа или в допълнителното обучение по чл. 124, ал. 4, се наказват с глоба в размер от 100 до 300 лв.“

4. В ал. 4 числото „100“ се заменя с „200“, а числото „500“ се заменя с „1000“.

§ 12. В чл. 348 се правят следните изменения:

1. В ал. 1 числото „5000“ се заменя със „10 000“, а числото „10 000“ се заменя с „20 000“.

2. Създава се нова т. 3

„организиран и провеждат обучения, анкети, изследвания на деца, ученици и педагогически специалисти в образователни институции, ако са юридически лица, регистрирани извън България, или повече от половината от приходите им са от чуждестранни физически или юридически лица.“

§ 13. В Преходни и заключителни разпоредби се създава се нов § 596:

„В Закона за обществените поръчки (Обн. ДВ. бр.13 от 16 февруари 2016г., доп. ДВ. бр.34 от 3 май 2016г., изм. и доп. ДВ. бр.63 от 4 август 2017г., изм. ДВ. бр.85 от 24 октомври 2017г., доп. ДВ. бр.96 от 1 декември 2017г., изм. и доп. ДВ. бр.102 от 22 декември 2017г., изм. ДВ. бр.7 от 19 януари 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.15 от 16 февруари 2018г., доп. ДВ. бр.17 от 23 февруари 2018г., доп. ДВ. бр.24 от 16 март 2018г., доп. ДВ. бр.30 от 3 април 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.49 от 12 юни 2018г., изм. ДВ. бр.77 от 18 септември 2018г., доп. ДВ. бр.80 от 28 септември 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.86 от 18 октомври 2018г., изм. ДВ. бр.102 от 11 декември 2018г., изм. ДВ. бр.105 от 18 декември 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.17 от 26 февруари 2019г., изм. и доп. ДВ. бр.83 от 22 октомври 2019г., изм. и доп. ДВ. бр.102 от 31 декември 2019г., доп. ДВ. бр.23 от 14 март 2020г., изм. и доп. ДВ. бр.107 от 18 декември 2020г., доп. ДВ. бр.62 от 5 август 2022г., изм. ДВ. бр.84 от 6 октомври 2023г., доп. ДВ. бр.86 от 13 октомври 2023г., изм. и доп. ДВ. бр.88 от 20 октомври 2023г., изм. и доп. ДВ. бр.105 от 19 декември 2023г., изм. и доп. ДВ. бр.108 от 30 декември 2023г., изм. ДВ. бр.11 от 6 февруари 2024г., изм. ДВ. бр.67 от 9 август 2024г., изм. ДВ. бр.61 от 29 юли 2025г.) в ал. 1 на чл. 14 се създава нова т. 9 със следното съдържание:

„9. при закупуване на познавателни книжки, учебници, учебни комплекти и електронно четими учебници по чл. 164, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование.“

§ 14. В Преходни и заключителни разпоредби се създава се нов § 59в:

„В Закона за местните данъци и такси (Обн. ДВ. бр.117 от 10 декември 1997г., изм. ДВ. бр.71 от 23 юни 1998г., изм. ДВ. бр.83 от 21 юли 1998г., изм. ДВ. бр.105 от 8 септември 1998г., изм. ДВ. бр.153 от 23 декември 1998г., изм. ДВ. бр.103 от 30 ноември 1999г., изм. ДВ. бр.34 от 25 април 2000г., изм. ДВ. бр.102 от 15 декември 2000г., изм. ДВ. бр.109 от 18 декември 2001г., изм. ДВ. бр.28 от 19 март 2002г., изм. ДВ. бр.45 от 30 април 2002г., изм. ДВ. бр.56 от 7 юни 2002г., изм. ДВ. бр.119 от 27 декември 2002г., изм. ДВ. бр.84 от 23 септември 2003г., изм. ДВ. бр.112 от 23 декември 2003г., изм. ДВ. бр.6 от 23 януари 2004г., доп. ДВ. бр.18 от 5 март 2004г., изм. ДВ. бр.36 от 30 април 2004г., изм. ДВ. бр.70 от 10 август 2004г., изм. ДВ. бр.106 от 3 декември 2004г., изм. ДВ. бр.87 от 1 ноември 2005г., изм. ДВ. бр.94 от 25 ноември 2005г., изм. ДВ. бр.100 от 13 декември 2005г., изм. ДВ. бр.103 от 23 декември 2005г., изм. ДВ. бр.105 от 29 декември 2005г., изм. ДВ. бр.30 от 11 април 2006г., изм. ДВ. бр.36 от 2 май 2006г., изм. ДВ. бр.105 от 22 декември 2006г., изм. ДВ. бр.55 от 6 юли 2007г., изм. ДВ. бр.110 от 21 декември 2007г., изм. ДВ. бр.70 от 8 август 2008г., изм. ДВ. бр.105 от 9 декември 2008г., изм. ДВ. бр.12 от 13 февруари 2009г., изм. ДВ. бр.19 от 13 март 2009г., изм. ДВ. бр.41 от 2 юни 2009г., изм. ДВ. бр.95 от 1 декември 2009г., изм. ДВ. бр.98 от 14 декември 2010г., изм. ДВ. бр.19 от 8 март 2011г., изм. ДВ. бр.28 от 5 април 2011г., изм. ДВ. бр.31 от 15 април 2011г., изм. ДВ. бр.35 от 3 май 2011г., изм. ДВ. бр.39 от 20 май 2011г., изм. ДВ. бр.30 от 17 април 2012г., изм. и доп. ДВ. бр.53 от 13 юли 2012г., изм. и доп. ДВ. бр.54 от 17 юли 2012г., доп. ДВ. бр.102 от 21 декември 2012г., изм. ДВ. бр.24 от 12 март 2013г., изм. ДВ. бр.30 от 26 март 2013г., доп. ДВ. бр.61 от 9 юли 2013г., изм. и доп. ДВ. бр.101 от 22 ноември 2013г., изм. и доп. ДВ. бр.105 от 19 декември 2014г., изм. ДВ. бр.14 от 20 февруари 2015г., изм. ДВ. бр.35 от 15 май 2015г., доп. ДВ. бр.37 от 22 май 2015г., доп. ДВ. бр.79 от 13 октомври 2015г., изм. и доп. ДВ. бр.95 от 8 декември 2015г., доп. ДВ. бр.32 от 22 април 2016г., доп. ДВ. бр.43 от 7 юни 2016г., изм. ДВ. бр.74 от 20

септември 2016г., попр. ДВ. бр.80 от 11 октомври 2016г., изм. и доп. ДВ. бр.97 от 6 декември 2016г., изм. и доп. ДВ. бр.88 от 3 ноември 2017г., изм. и доп. ДВ. бр.92 от 17 ноември 2017г., доп. ДВ. бр.96 от 1 декември 2017г., изм. и доп. ДВ. бр.97 от 5 декември 2017г., изм. ДВ. бр.99 от 12 декември 2017г., изм. и доп. ДВ. бр.98 от 27 ноември 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.108 от 29 декември 2018г., изм. ДВ. бр.1 от 3 януари 2019г., изм. ДВ. бр.24 от 22 март 2019г., изм. ДВ. бр.32 от 16 април 2019г., доп. ДВ. бр.38 от 10 май 2019г., изм. и доп. ДВ. бр.96 от 6 декември 2019г., изм. ДВ. бр.101 от 27 декември 2019г., изм. ДВ. бр.102 от 31 декември 2019г., доп. ДВ. бр.18 от 28 февруари 2020г., изм. ДВ. бр.71 от 11 август 2020г., изм. ДВ. бр.104 от 8 декември 2020г., доп. ДВ. бр.107 от 18 декември 2020г., изм. ДВ. бр.110 от 29 декември 2020г., изм. ДВ. бр.14 от 17 февруари 2021г., изм. ДВ. бр.16 от 23 февруари 2021г., изм. ДВ. бр.8 от 28 януари 2022г., изм. ДВ. бр.17 от 1 март 2022г., изм. ДВ. бр.104 от 30 декември 2022г., доп. ДВ. бр.66 от 1 август 2023г., доп. ДВ. бр.80 от 19 септември 2023г., изм. и доп. ДВ. бр.106 от 22 декември 2023г., изм. ДВ. бр.70 от 20 август 2024г., изм. и доп. ДВ. бр.81 от 24 септември 2024г.) в чл. 71а точката се заменя със запетая и се добавя следния текст:

„както и за институциите в системата на предучилищното и училищното образование.“

МОТИВИ:

I. Необходимост от приемане

Предлаганите изменения и допълнения целят възстановяване на принципите на качество, справедливост и държавност в системата на българското училищно образование. Законът в действащата му редакция е довел до редица негативни последици – занижени изисквания към учениците, отслабен контрол върху резултатите от обучението, дестабилизиране на държавното планиране на приема, комерсиализиране на учебния процес и отслабване на държавния характер на училището.

Системата на делегираните бюджети, множеството одобрени учебници, липсата на реална възможност за повтаряне на клас и закриването на училища в малките населени места са довели до срив на мотивацията на учениците и учителите, до неграмотност, обезлюдяване и дълбоки социални неравенства.

Въвеждането на повторяемостта на класовете, планиран прием по райони и един учебник по предмет са стъпки за възстановяване на реда, дисциплината и равния достъп до качествено образование, каквито са били заложи в традициите на българската училищна система.

II. По отделните предложения

1. **§ 1** възстановява възможността за повтаряне на класа и в началния етап. Отмяната на това правило през 2016 г. създаде предпоставки ученици без усвоени базови компетентности да преминават формално в следващ клас, което подкопава основата на образователния процес. Повтарянето не е наказание, а коректив, който дава шанс за наваксване на пропуснатото.
2. **§§ 2–4** уреждат по ясен начин държавния план-прием и въвеждат районен принцип при приема в училище. Това ще прекрати хаоса в кампаниите за прием

в първи клас, ще ограничи нерегламентирания подбор и ще осигури равен достъп на децата до училищата в близост до дома им.

3. **§ 5** предвижда министърът да одобрява **един учебник по предмет и клас**, което ще осигури единен образователен стандарт, ще прекрати комерсиалния натиск върху учителите и ще гарантира равнопоставеност на учениците в страната.
4. **§ 6** защитава най-малките ученици, като забранява прилагането на тежки дисциплинарни мерки в първи клас.
5. **§ 7** въвежда правна гаранция за връщане на учители, директори и педагогически специалисти, избрани или назначени на изборни длъжности. Целта е да не се прекъсва трудовият им стаж и да се насърчава участието на компетентни хора от системата на образованието в общественно-политическия живот.
6. **§ 8** отменя делегираните бюджети, като възстановява принципа на държавно и общинско финансиране по реални потребности, а не по брой ученици. Това ще прекрати порочната практика училищата да се конкурират за ученици, вместо за качество.
7. **§ 9** забранява училищата да реализират платени курсове срещу заплащане, за да се гарантира, че държавното образование остава безплатно и обществено, а не търговска дейност.
8. **§ 10** защитава училищата в малките населени места, като забранява тяхното закриване преди изтичане на тригодишен период и при наличие на програма за стабилизиране. Така се защитава правото на всяко дете на достъп до училище в населеното си място.
9. **§ 11–12** увеличават санкциите за родители, които не осигуряват присъствие на децата си, както и за юридически лица с чуждестранно финансиране, които извършват дейност в училищата без контрол. Това укрепва националния суверенитет в образованието и ангажира родителите с отговорността им.
10. **§ 13** въвежда изключение от Закона за обществените поръчки при закупуване на учебници и учебни комплекти, за да се избегнат процедурни забавяния и търговски злоупотреби.
11. **§ 14** изменя Закона за местните данъци и такси, като освобождава институциите от системата на предучилищното и училищното образование от местни такси, което ще намали административната тежест и ще освободи повече средства за образователни нужди.

III. Очаквани резултати

Приемането на предложените текстове ще доведе до:

- повишаване на грамотността и дисциплината сред учениците;
- по-справедлива организация на приема и стабилност на училищната мрежа;
- защита на учителската професия и насърчаване на компетентното управление;
- ограничаване на търговските и външни влияния в системата;
- възстановяване на държавния контрол върху съдържанието и качеството на образованието.

IV. Финансови и административни последици

Предложенията не изискват допълнителни бюджетни разходи. Очаква се по-ефективно използване на съществуващите ресурси и по-добра организация на управлението в училищата и регионалните структури.

V. Заключение

Законопроектът изразява волята за възстановяване на силната държавна и обществена роля на училището като място за възпитание, знание и национално самосъзнание. С предложенията се укрепва професионалната отговорност, дисциплината и равнопоставеността в българското образование – основа за възраждане на нацията.

ВНОСИТЕЛ:

АНГЕЛ ЯНЧЕВ